

GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ

ÇEVRE SORUNLARI UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

Sürdürülebilir Kalkınma İçin

KÜRESEL AMAÇLAR

Sıfır Atık Nedir?

Atıkların yaşam döngüsünü dikkate alarak kültürel, ekonomik ve sosyal gelişimi hedefleyen entegre bir felsefedir.

Sıfır Atık Felsefesi

İsrafın Önlenmesi

Ürünlerin yeniden kullanılması ve kullanım ömürlerinin uzatılması esastır.

Kaynak Verimliliği

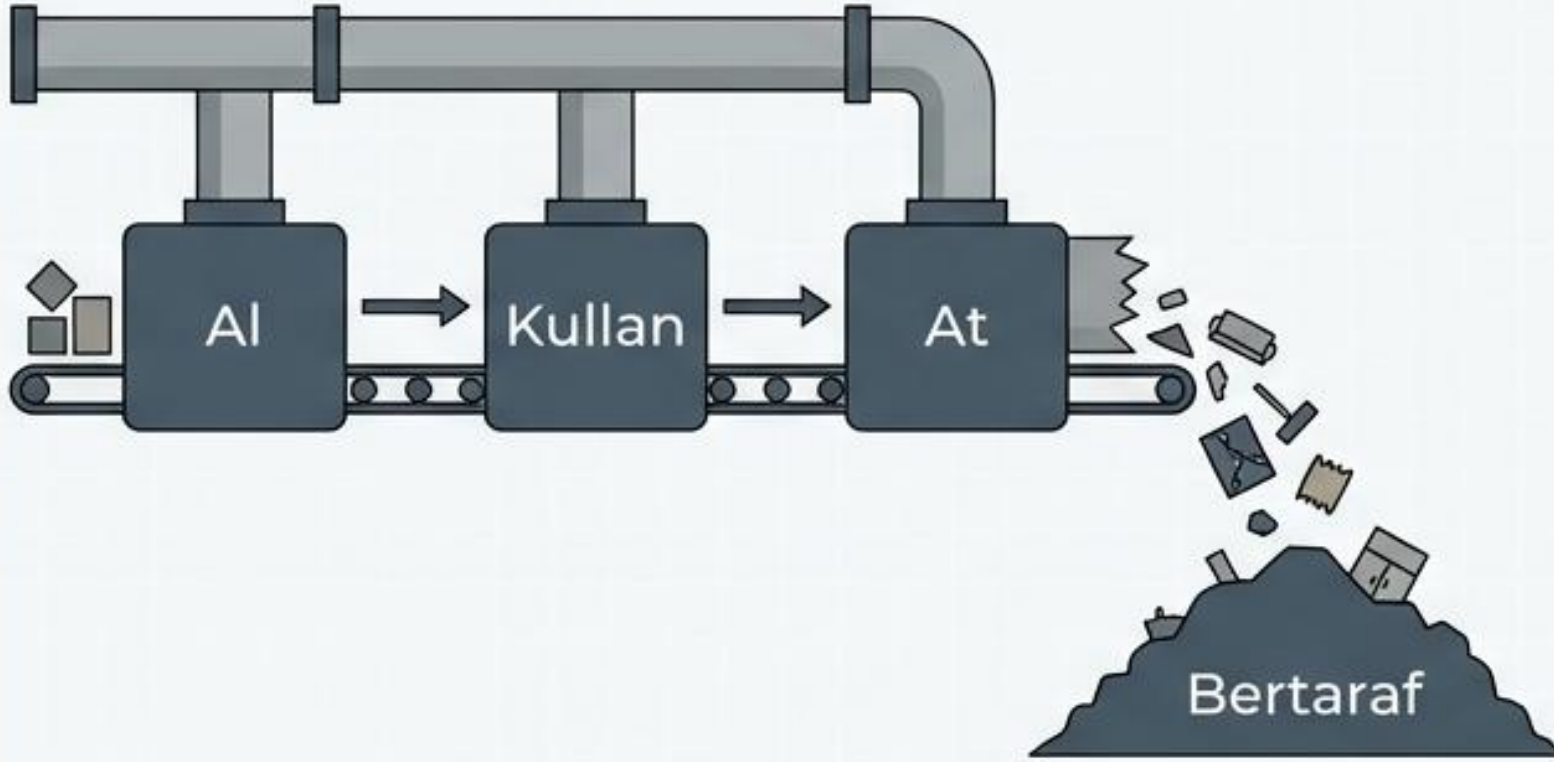
Doğal kaynakların daha verimli kullanılması ve üretimde zararlı maddelerin azaltılması.

Kaynağında Çözüm

Atığın oluşması durumunda, türlerine göre kaynağında ayrı toplanarak geri kazanılması.

Neden Yeni Bir Yaklaşım İhtiyacımız Var?

“Atıkların, geri dönüşüm ve geri kazanım süreci içerisinde değerlendirilmeden doğrudan bertarafı, Ülkemiz için hem maddesel hem de enerji olarak ciddi kaynak kayıplarına neden olmaktadır.”

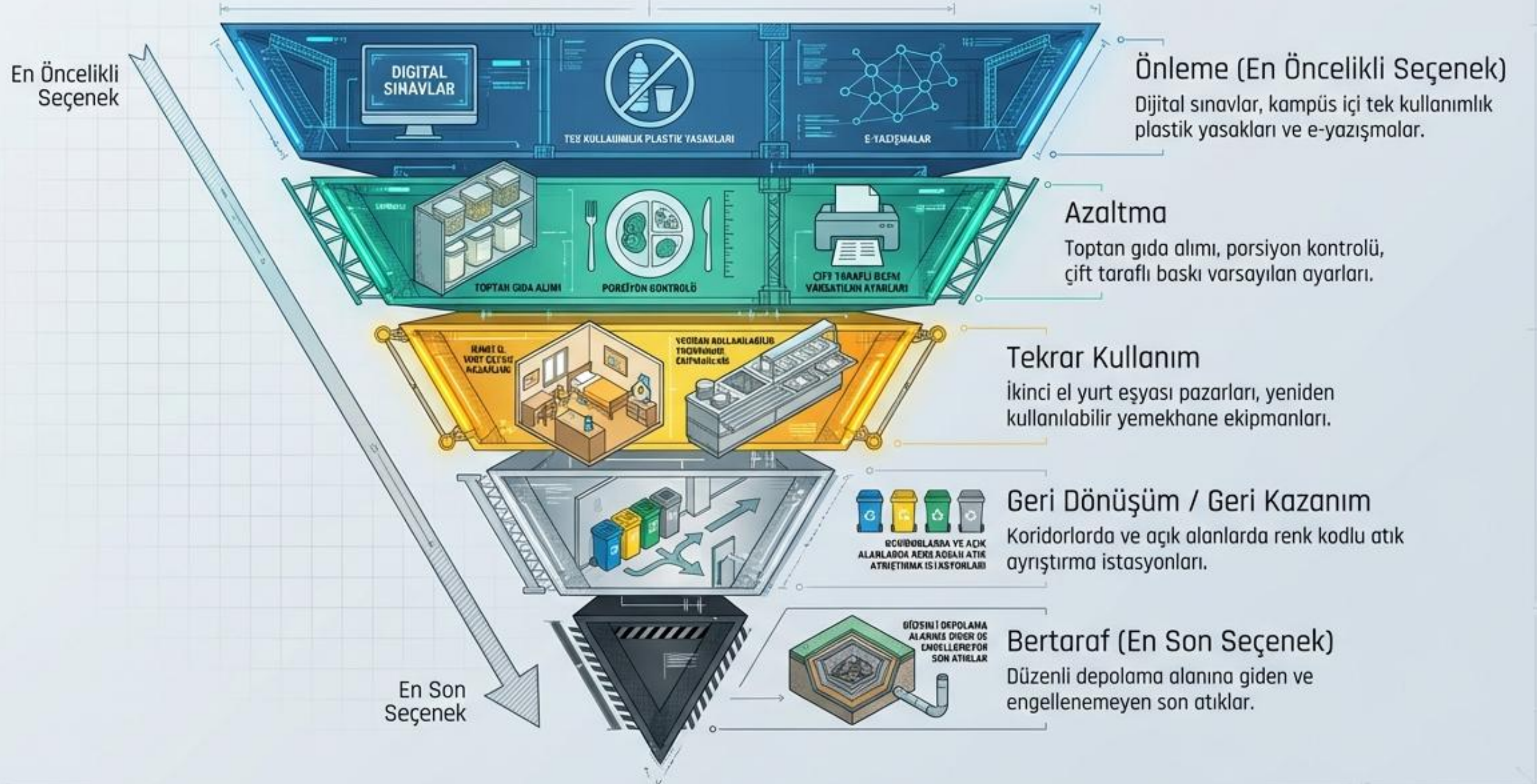

Maddesel Kayıp

Enerji Kaybı

Kampüs Atık Yönetim Hiyerarşisi

Sıfır Atık Yönetim Sisteminin Kurulum Aşamaları

Kurumsal Uygulama: 4 Adımda Sıfır Atık

Adım 1: Disiplinlerarası Çalışma Ekibinin Kurulması

Adım 2.1: Kampüs Atık Isı Haritası

(Hücrelerdeki yoğunluk noktaları referans alınarak planlama yapılmalıdır)

Adım 2.2: Atık Önleme Stratejileri Karşılaştırması

Geleneksel Kampüs

Sıfır Atık Kampüsü

- Tek kullanımlık plastik tabak/bardak, paketli ketçap/mayonez, masa üstü peçetelik.

- Her masada kişisel çöp kovası, tek taraflı baskı, kağıt broşürler.

- Yenisiyle değiştirme, tek kullanımlık piller.

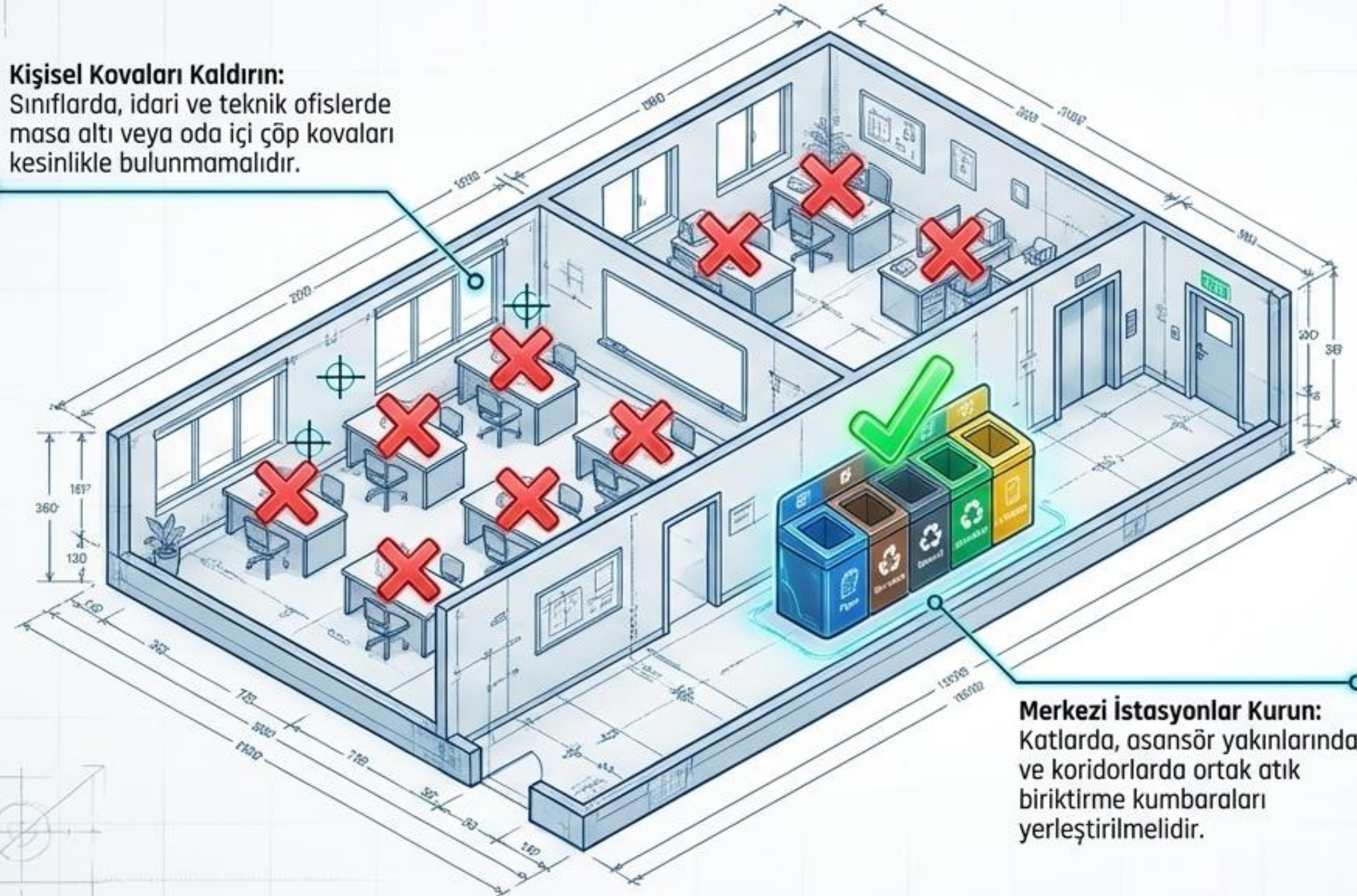
- Yeniden kullanılabilir ekipmanlar, dökme sos dispenseri, porsiyonlama kontrolü, su otomatları.

- Masa altı kovaların kaldırılması, personel kartıyla çalışan ortak yazıcılar, varsayılan dijital yazışma (EBYS).

- Lambayı değil aydınlatmayı satın al modeli, periyodik bakım ile ömür uzatma, şarj edilebilir piller.

Adım 2.3: Bina İçi Altyapı Anatomisi ve Ekipman Yerleşimi

Kişisel Kovaları Kaldırın:
Sınıflarda, idari ve teknik ofislerde masa altı veya oda içi çöp kovaları kesinlikle bulunmamalıdır.

Merkezi İstasyonlar Kurun:
Katlarda, asansör yakınlarında ve koridorlarda ortak atık biriktirme kumbaraları yerleştirilmelidir.

Erişilebilirlik

Ekipmanlar, engelli personelin ve öğrencilerin durumunu da göz önünde bulundurarak yürüme mesafelerine göre planlanmalıdır.

Etiketleme

Ekipmanların yeni olması şart değildir; mevcut kaplar resmi Sıfır Atık renk kodlarına uygun şekilde etiketlenebilir.

Atıştırma renk kolar (Üniversitelerde uygulanan temel renk kodları)

- Mavi: Kağıt, Karton
- Sarı: Plastik
- Gri: Metal
- Yeşil: Cam
- Kahverengi: Biyobozunur (Organik)
- Siyah/Koyu Gri: Geri Dönüşmeyen Diğer Atıklar

Kampüs Model Seçenekleri

Model 1: İkili Sistem

Model 2: Üçlü Sistem

Model 3: Altılı Sistem (Gelişmiş)

Adım 2.4: Geçici Depolama ve Atık Getirme Merkezleri

İç mekanlarda toplanan atıkların, lisanslı tesislere teslim edilmeden önce güvenle bekletileceği lojistik merkezlerin inşası.

Adım 3: Eğitim, Kültür ve Bilinçlendirme

Altyapının alışması, kampüs kültürünün dönüşümüne bağlıdır.

Öđrenci Katılımı (Farkındalık)

- Sıfır atık kulüplerinin kurulması.
- Geri dönüşüm festivalleri ve sergiler düzenlenmesi.
- Atık sayacı verileriyle Kazanılan Ađaç/Kurtarılan Petrol istatistiklerinin dijital panolarda yayımlanması.

Personel Eđitimi (Operasyon)

- Temizlik ve bakım görevlilerine evre ve şehircilik İl Müdürlüđü standartlarında periyodik saha eğitimi verilmesi.

Grsel Yönlendirme (İletiřim)

- Her ayrıştırma istasyonunda neyin atılıp neyin atılmayacağını gösteren net, görsel ağırlıklı resmi afişlerin kullanılması.

Adım 4: İzleme, Veri Kaydı ve İyileştirme

Sistemin verimliliği, düzenli veri girişi ve analiz ile ölçülür.

Düzenli Denetim: Çalışma ekibi, aksayan yönleri ve kirlenmiş ayrıştırma kutularını periyodik olarak sahada izler.

EÇBS Entegrasyonu: Toplanan atık türleri, miktarları (kg), ekipman sayıları ve teslimat belgeleri yılda iki kez (Ocak ve Temmuz) Entegre Çevre Bilgi Sistemi'ne girilir.

Sıfır Atık Belgesi: Mevzuata uygun kurulan sistem ve EÇBS üzerinden yapılan eksiksiz veri bildirimleri sonucunda, üniversiteye resmi belge tahsis edilir.

Sıfır Atık Yönergesi Bulunan Bazı Üniversiteler

Üniversite Adı	Yönerge Adı / Kapsamı	Öne Çıkan Detaylar
Fırat Üniversitesi	Atık Yönetimi Yönergesi	Atık kütle dengesinin izlenmesi, envanter oluşturma ve teknik destek birimleri.
Dokuz Eylül Üniversitesi	Sıfır Atık Yönetim Sistemi	15 kampüsün tamamında sıfır atık belgesi, tekstil ve PET atıkların geri dönüşümü.
Erciyes Üniversitesi	Atık Yönergesi ve Prosedürü	Kimyasal, biyolojik ve radyoaktif atıkların laboratuvarlardan bertarafına kadar süreç yönetimi.
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi	Sıfır Atık Yönetimi Yönergesi	Atık potansiyeli olan girdilerin envanterinin çıkarılması ve komisyon görevleri.
Anadolu Üniversitesi	Atık Yönetimi Yönergesi	Kampüs içi sürdürülebilirlik ofisi koordinasyonu ve eğitim faaliyetleri.
Selçuk Üniversitesi	Atık Yönetimi Yönergesi	Tıbbi ve tehlikeli atıkların geçici depolama standartları.
Sakarya Üniversitesi	Sıfır Atık ve Atık Yönetimi Yönergesi	Kağıtsız ofis hedefleri ve elektronik atık (e-atık) toplama süreçleri.
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Atık Yönetimi Yönergesi	Birim bazlı atık sorumlularının atanması ve düzenli raporlama sistemi.
Süleyman Demirel Üniversitesi	Atık Yönetimi Yönergesi	Laboratuvar kaynaklı tehlikeli sıvı atıkların kategorizasyonu ve yönetimi.
Mersin Üniversitesi	Atık Yönetimi Yönergesi	Çevre yönetim birimi denetiminde atık minimizasyonu stratejileri.